

Ευρο-επικοινωνίες

Ο ευρωπαϊκός χάρτης των απελευθερωμένων τηλεπικοινωνιών

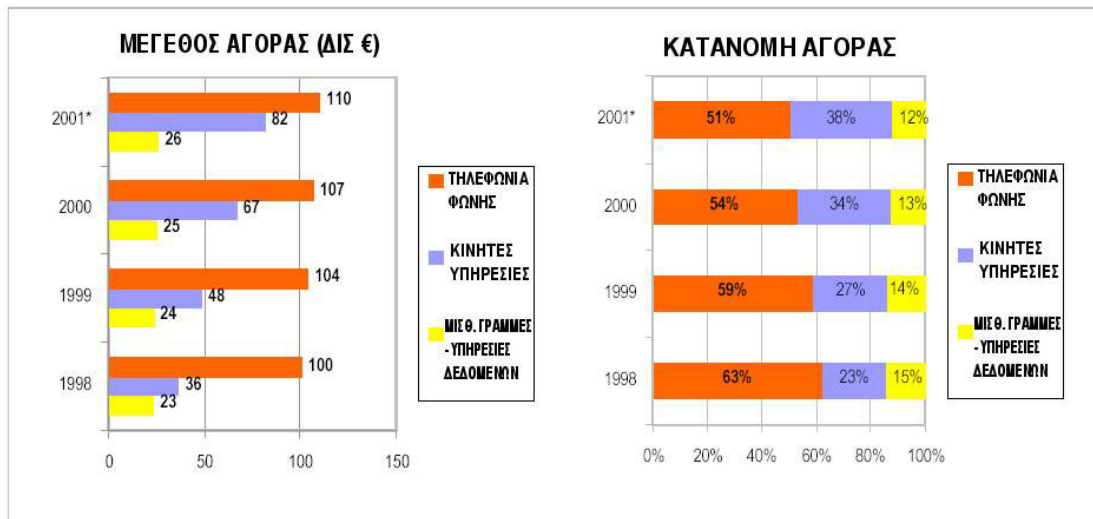
Με την Ελλάδα να βρίσκεται χρονικά τελευταία στην Ευρώπη στη διαδικασία της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών, στρέφουμε την προσοχή μας στο ευρύτερο ευρωπαϊκό τοπίο. Οι διαφορετικές ιδιοσυγκρασίες των χωρών μελών της ΕΕ δημιούργησαν ένα μη λείο και μονόχρωμο μωσαϊκό παρά τα αρχικά σχέδια σύγκλισης. Μπορεί κανείς να αναγνωρίσει ανομοιογένειες σε όλα τα επίπεδα: της οργάνωσης, του ορισμού των υπηρεσιών, του τρόπου διάθεσής τους στην αγορά, αλλά και στην τιμολόγησή τους. Συνολικά, η αγορά των τηλεπικοινωνιών στην ΕΕ συνεχίζει να μεγαλώνει με σημαντικούς ρυθμούς και να αποτελεί μια από τις κινητήριες δυνάμεις των ευρωπαϊκών οικονομιών.

Η αύξηση του μεγέθους των αγορών δεν λείπει από μόνη της τίποτε διότι σχετίζεται και με τις απόλυτες τιμές της ανάπτυξης σε κάθε χώρα και τις αποστάσεις που χωρίζουν τα δύο άκρα. Ετσι, οι θεαματικές αυξήσεις της χώρας μας και της Ισπανίας κατά τα έτη 1999 και 2000, συγκρινόμενες με τις πολύ μικρότερες της Φινλανδίας δε καταδεικνύουν τίποτε άλλο παρά την σημαντική υστέρηση του τηλεπικοινωνιακού νότου από τον τηλεπικοινωνιακό βορά της ΕΕ. Στον πίνακα 1 φαίνονται οι % ρυθμοί ανάπτυξης της αγοράς των τηλεπικοινωνιών για τα τελευταία 4 χρόνια και για επιλεγμένες χώρες της ΕΕ (οι αριθμοί για το 2001 και 2002 αποτελούν εκτιμήσεις).

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ				
	1999	2000	2001	2002
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10	10,9	11,1	7,9
ΕΛΛΑΔΑ	25,2	16,6	11,3	7,5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,1	15,4	12,9	6,4
ΙΣΠΑΝΙΑ	21	19,5	15,9	8,3
ΙΤΑΛΙΑ	17,8	14,8	9,2	7,1
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	10,2	15,7	9	8,6
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	13,5	6,5	6,3	5,9
ΕΕ	13,4	14,3	11	7,2

Πίνακας 1. % μεταβολή της αγοράς τηλεπικοινωνιών σε επιλεγμένες χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προωθήσει ένα σύνολο κανονιστικών διατάξεων και θεσμών σε κάθε χώρα-μέλος με σκοπό την επίβλεψη και προώθηση της απελευθέρωσης (NRAs - National Regulatory Authorities). Ο εν Ελλάδι τέτοιος θεσμός είναι η ΕΕΤΤ. Φαίνεται ότι η τεχνική φύση της εν λόγω αγοράς, η οποία χαρακτηρίζεται από τις ραγδαίες εξελίξεις που όλοι γνωρίζουμε, αλλά και η στρατηγική της σημασία, δεν της επιτρέπουν να αναπτυχθεί σε όλη την Ευρώπη με την ομοιομορφία με την οποία αναπτύχθηκαν οι άλλες ελεύθερες αγορές. Τεκμηριώνοντας τις ομοιότητες και τις ανομοιογένειες, θα παραθέσουμε ποσοτικά στοιχεία που συνθέτουν την ενδιαφέρουσα ευρωπαϊκή εικόνα (πηγές: (α) ΕΙΤΟ 2001, (β) 7th Report on the Implementation of the Telecommunications Regulatory Package - ANEX 1).

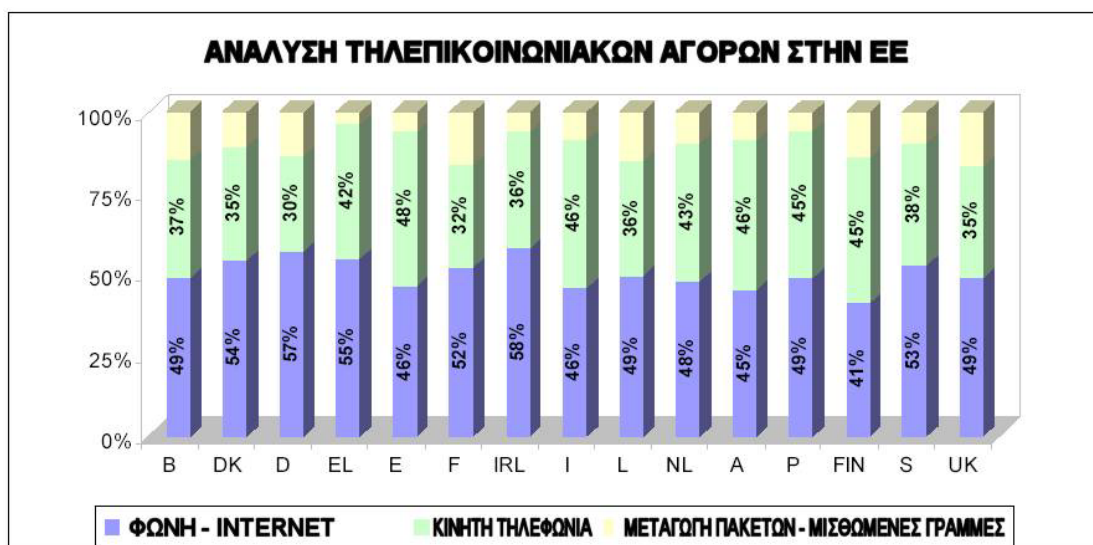

* Estimates

Διάγραμμα 1. Μέγεθος και κατανομή αγοράς τηλεπικοινωνιών στην ΕΕ

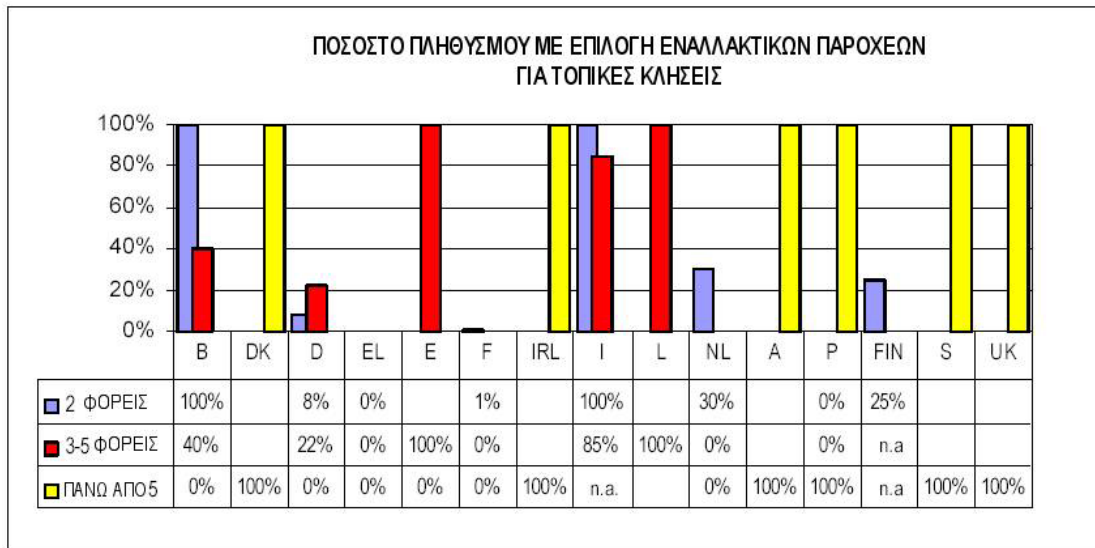
Το μέγεθος της αγοράς τηλεπικοινωνιών της Ευρώπης των 15 υπολογίζεται για το 2001 σε περίπου 220 δις € με αύξηση της τάξης του 9,5% έναντι του 2000. Στο διάγραμμα 1 φαίνεται η διάρθρωση της αγοράς σε κλασική σταθερή τηλεφωνία, κινητές υπηρεσίες και μισθωμένες γραμμές. Στα αριστερά του διαγράμματος φαίνονται τα απόλυτα ποσά σε δις €, ενώ στα δεξιά οι ποσοστώσεις. Οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας φωνής (συμεριλαμβανομένης και της πρόσβασης στο Internet) παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 3%, ενώ η αύξηση των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας κάνει από το 1998 "ράλι", ξεπερνώντας συνεχώς τις προβλέψεις. Σχετικά με την πρακτικά σταθερή σε απόλυτες και φθίνουσα σε σχετικές τιμές έκταση της αγοράς μισθωμένων γραμμών, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η προσφορά "καλών" γραμμών κλασικής τηλεφωνίας, οι οποίες προσφέρουν ικανοποιητικές ταχύτητες δεδομένων (ISDN) είναι υπεύθυνη για την φαινομενική σταθερότητα της υποδομής του Internet.

Συγκρίνοντας το μέγεθος των αγορών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας (διάγραμμα 2) βλέπουμε ότι η δεύτερη διατηρείται σε πάνω από 50% του συνόλου, ενώ το ποσοστό της κινητής αγγίζει το 38% και αυξάνεται με τους ρυθμούς που βλέπουμε. Σε μερικές χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Αυστρία και Φινλανδία) η αγορά φτάνει να είναι μοιρασμένη μεταξύ σταθερής και κινητής τηλεφωνίας.

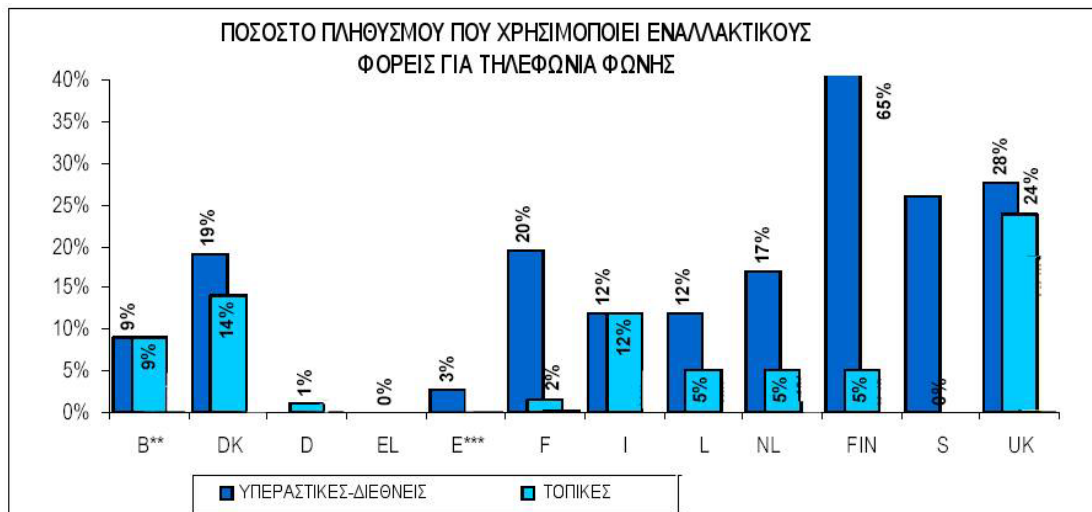
Διάγραμμα 2. Κατανομή αγοράς τηλεπικοινωνιών στις χώρες της ΕΕ

Το "δια ταύτα" της απελευθέρωσης βρίσκεται στο όφελος και τις επιλογές του τελικού καταναλωτή. Επιλογές, οι οποίες είναι σήμερα μετρήσιμες στις αγορές των περισσότερο ώριμων αγορών. Στο διάγραμμα 3, λοιπόν, φαίνεται το πλήθος των εναλλακτικών φορέων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που είναι διαθέσιμο στις χώρες της ΕΕ. Στο κάτω μέρος του διαγράμματος αναφέρεται σε συνδυασμό με το χρώμα της μπάρας το ποσοστό πληθυσμού της εκάστοτε χώρας, το οποίο μπορεί να διαλέξει μεταξύ περισσότερων του ενός φορέων, για τοπικές κλήσεις. Το αντίστοιχο διάγραμμα για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις είναι περισσότερο μονότονο, μιας και σε όλες τις χώρες όλοι οι καταναλωτές έχουν περισσότερες από 5 επιλογές, με εξαίρεση το Λουξεμβούργο (και την Ελλάδα). Αξιοσημείωτη είναι η κατάσταση στη Γαλλία όπου μόλις το 1% του πληθυσμού μπορεί να επιλέξει μεταξύ μόλις 2 φορέων για αστικές κλήσεις.

Διάγραμμα 3. Εναλλακτικοί παροχείς αστικής τηλεφωνίας στις χώρες της ΕΕ

Και επειδή η ύπαρξη των επιλογών δεν λήει από μόνη της τίποτε για την άσκησή τους, στο διάγραμμα 4 φαίνεται το ποσοστό του πληθυσμού των χωρών της ΕΕ που χρησιμοποιούν τις διαθέσιμες επιλογές για κάθε κατηγορία κλήσεων. Παρατηρούμε ότι το περισσότερο ενδιαφέρον τμήμα της αγοράς είναι αυτό των υπεραστικών και διεθνών κλήσεων, ενώ τα ποσοστά χρηστών για τις υπηρεσίες εναλλακτικής αστικής τηλεφωνίας δε φαίνεται να έχουν ανησυχήσει ιδιαίτερα τους πάλαι ποτέ μονοπωλιακούς κρατικούς φορείς.

Διάγραμμα 4. Η χρήση εναλλακτικών παροχών τηλεφωνίας στην Ευρώπη (2001)

Διαφοροποιήσεις υπάρχουν και στον τομέα των χρεώσεων, όπου για το ίδιο τοπικό τηλεφώνημα μπορεί κανείς να πληρώσει πολλαπλάσιο κόστος σε διαφορετικές χώρες. Στον τομέα των υπεραστικών τηλεφωνημάτων όπου τα κόστη μειώνονται συνεχώς, επιβεβαιώνεται η ανυπόστατη για τα σημερινά τεχνικά δεδομένα διάκριση των κλήσεων σε "τοπικές" και "υπεραστικές". Είναι χαρακτηριστικό ότι η διαφορά τιμής μεταξύ του πρώην μονοπωλιακού φορέα μίας χώρας και ενός εναλλακτικού παροχέα υπεραστικών τηλεφωνικών κλήσεων, μπορεί να φτάσει το 75%! Για τις αστικές κλήσεις, στις χώρες που προσφέρονται, αυτή η διαφορά τιμής είναι μικρότερη, περίπου από 10 έως 30%. Δεν μπορούμε να αποφύγουμε τον πειρασμό να ισχυριστούμε ότι ο "αέρας" αυτός είναι προϊόν πολιτικής των τέως μονοπωλιακών φορέων προς τους ανταγωνιστές τους.

Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής, μια ανακατανομή των μεριδίων της αγοράς στην οποία για τις διεθνείς κλήσεις παρατηρούνται οι μεγαλύτερες απώλειες των παραδοσιακών φορέων, οι οποίες καταγράφονται στην τάξη του 50% για την Αγγλία, του 40% για την Ιταλία, τη Σουηδία και τη Γερμανία και του 30% για τη Γαλλία, την Ιρλανδία και την Ολλανδία. Στα τοπικά, όμως, τηλεφωνήματα, οι τέως μονοπωλιακοί και νυν κυρίαρχοι φορείς, διατηρούν μερίδιο της αγοράς που ξεπερνά το 90%. Πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν είναι οι αριθμοί αυτοί που φαίνονται στο διάγραμμα 4 το οποίο περιέχει ποσοστό πληθυσμού που χρησιμοποιεί εναλλακτικές υπηρεσίες που δεν αντιστοιχεί ευθέως σε ποσοστό αγοράς. Τέλος, επανερχόμενοι για λίγο στο επίπεδο του κόστους, πρέπει να σημειώσουμε ότι η χώρα μας μαζί με την Πορτογαλία έχει το ακριβότερο τηλεφώνημα σταθερού σε κινητό τηλέφωνο, και μάλιστα με διαφορά από τους υπόλοιπους.

Συμπερασματικά, στην Ευρώπη των απελευθερωμένων επικοινωνιών η είσοδος ιδιωτικών εναλλακτικών φορέων έγινε με αρκετά αποτελεσματικό τρόπο στην κινητή τηλεφωνία όχι όμως και στην σταθερή, όπου οι τέως μονοπωλιακοί φορείς απώλεσαν σημαντικό τμήμα της αγοράς μόνο στη διεθνή τηλεφωνία. Μάλιστα, ο χώρος δραστηριοποίησης των εναλλακτικών φορέων φαίνεται να ορίζεται από την τιμολογιακή πολιτική των τέως μονοπωλιακών κρατικών φορέων. Σε όλες τις περιπτώσεις, δημιουργήθηκε έδαφος δράσης λιγότερων από 10 εναλλακτικών φορέων σταθερής τηλεφωνίας και η "ευρωπαϊκή εμπειρία" καθιστά εύλογη την με ενδιαφέρον παρατήρηση της εξέλιξης της διαδικασίας της απελευθέρωσης στη χώρα μας.

Β.Βεσκούκης